

**ELEKTRİKTE KAYIP
KAÇAK RAPORU
Aralık 2020**

**ALİ KENANOĞLU
HDP İSTANBUL
MİLLETVEKİLİ**

**Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii kaynaklar,
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Üyesi**

Kayıp-Kaçak Gerçeği

Elektrik'te yaşanan **kayıp-kaçak** tutarlarının, faturalara yansıtılarak abonelerden tahsil edilmesi ülkemizde yıllardır süregelen tartışmalardan biridir.

Özellikle **kayıp-kaçak oranları yüksek olan bölgelerdeki** yurttaşlarımız, faturalara yansıtılan kayıp-kaçak bedellerinin sorumlusu konumuna düşürülmekte ve batı illeri tarafından ayrımcı söylemlere maruz kalmaktadır.

Bu raporda, kayıp-kaçak oranlarının yüksek olduğu bölgelerde, elektrikteki kayıp-kaçığın nelerden kaynaklandığı, bunların oranları, sözü edilen kayıp-kaçak bedellerinin faturalara kaç TL. yansıtıldığı ve çözüm önerilerine ilişkin, dağıtım şirketleri ile uzmanların bu ithamlara verdiği cevaplar kamuoyunun dikkatine sunulacaktır.

Unutulmaması gereken şudur; hiçbir sorun, ortam şartları dikkate alınmadan sağlıklı olarak değerlendirilemez.

Kamuoyundaki Söylemler-İthamlar!

Elektrikte **kayıp kaçak** bedelini ben ödemek istemiyorum Birileri hırsızlık yapacak **kaçak** elektrik kullanacak, bedelini ben mi ödeyeceğim

Elektrikteki **kayıp kaçak** oranının yüksekliği toplumun hırsızlığa eğiliminin göstergesi...

Devlete ait doğal kaynaklarla üretilen enerji bedava mı? Hayır. Vatandaş olarak kendi kaynağımızdan üretilen enerjiye vergi üstüne vergiyle hatta ve hatta **kayıp kaçak** bedelinin de dahiliyle tonla para ödüyor muyuz? Evet. Peki kim bu santral sahipleri? Yandaşlar

Kayıp nedir? Kaçak nedir?

1. Kayıp: Bir elektrik iletim hattı boyunca bulunan trafo ve iletim hatlarındaki kabloların iç dirençleri neticesinde oluşan kayıplara denir. Teknolojik olarak "sıfır" olamaz. **İdeal dünya değerleri % 7 civarındadır.**

2. Kaçak: Bir elektrik iletim hattından sayaç kullanmadan alınan elektriğe denir. Kısaca "çalıntı" elektrik de denilebilir.

Kayıp-Kaçak Verilerine Bakış

Tablo-1: Bölgelere Göre Kayıp Miktarı (MWh) (Kaynak: EPDK)

BÖLGE İSİMLERİ	Kayıp Miktarı (MWh)
İÇ ANADOLU BÖLGESİ	1.875.533,00
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	6.378.530,46
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	2.140.649,89
MARMARA BÖLGESİ	5.038.984,46
EGE BÖLGESİ	2.367.520,18
KARADENİZ BÖLGESİ	1.043.230,58
AKDENİZ BÖLGESİ	3.040.994,48
TOPLAM	21.885.443,05

EPDK-Piyasa Gelişim Raporu, ülkemizin 2019 yılında toplamda Faturalanan tüketim miktarını **229.597.913,65 (MWh)** olarak açıklanmıştır.

Tablo-1’de görüleceği üzere **EPDK** verilerine göre ülkemiz genelinde üretimdeki kayıp miktarı **21.885.443,05 (MWh)** olup, yüzdeler oran olarakta **% 10,49**’a denk gelmektedir.

Yani ülkemizde kullanılan elektrik miktarının sadece **% 10,49**’unun ‘**kayıp**’ olduğu nitelendirilebilir.

Dünya ortalamasının % 7-8 civarlarında olduğu düşünüldüğünde Türkiye’de ki % 10’luk kayıp oranı makul olarak görülebilir. Çünkü iletim hatlarının uzun ve şebekelerin eski, yenilenmemiş olmasının bu kayıplarda payı olduğu gibi kayıp oranının hiçbir zaman % 0 olmayacağı da bilinmektedir.

Şöyle ki;

Kayıp- Kaçak Konusunda Meclis Komisyon Tutanaklarında Geçen İfadeler

13 Ekim 2020 tarihinde Enerji Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Alt Komisyon görüşmelerinde,

Komisyon Başkanı Mustafa Elitaş soruyor: kayıp-kaçak oranları ile ilgili bilgiyi kim verecek bize? diye...

Cevaben Enerji ve Tabii kaynaklar Bakan Yardımcısı Abdullah TARCAN’ın Meclis tutanaklarındaki ifadeleri aynen şöyledir:

*“Buradaki maliyet farklılıkları çok tahmin edildiği üzere kayıp kaçaktan kaynaklanan maliyet farklılıkları değil. **Kayıp kaçığın etkisi çok az; asıl etki yatırım ihtiyacıdır. İşletme ihtiyacına duyulan rakamdır.** Çünkü öyle bölgeler var ki, çok dar alanda elektrik dağıtım hizmeti veriyor, öyle bölgeler var –özellikle karadenizde- çok yaygın geniş bir alanda elektrik dağıtım hizmeti veriyor. Yani sadece kayıp kaçaktan kaynaklanan bir maliyet farklılığı yoktur.”*

Devam ediyor;

“Şimdi Türkiye genelinde % 25’lerden şu an % 11’lere düşen kayıp kaçak oranına gelmiş durumdayız.

% 11’e düştü ve şunu da söyleyeyim, bu % 11’in zaten dünya standartlarında 7’si, 8’i teknik kayıp.

*Dünya ortalaması dağıtımda % 7 civarındadır. **Yani senin kullandığın hatlarda, senin kullandığın trafolarla enerji zaten kaybolur. Hiçbir trafo, hiçbir hat ne yaparsan yap sıfır kayıpla enerjiyi iletmez.***

Yani bu % 11’in içerisinde oda var üstelik onu da kapsıyor.

*Şimdi burada sayın vekillerime aktarmak istediğim şu kayıp kaçak farklılıkları çok fark etmiyor bölgesel fiyatları. **Asıl fark ettiren bölgelerin yatırım ve işletme ihtiyaçları, bu çok daha fazla fiyatları fark ettiriyor. Dolayısıyla, bir 5 yıl içerisinde bölgesel olarak bu fiyatların birbirine çok daha yaklaştığını göreceğiz.”***

Bunlar ne ifade ediyor?

Dağıtım şebekesinden dağıtılan enerjinin beşte biri kadarı kayıptır. Odaklanılması gereken konu, bu kayıp enerji miktarının en aza düşürülmesidir.

Çok yalın bir ifade ile dağıtım şirketleri, bölgelerinde tüketilen enerjiyi, iletim şirketinden satın alırlar

Dağıtım şirketi abonelerinin sayaçlarındaki değerlerin toplamı ile iletim şirketinin teslim ettiği enerjinin arasındaki fark, kayıp-kaçak olarak adlandırılmaktadır.

Bu değer, sayaç okumalarındaki hataları içermediği gibi okunmayan veya tahsil edilemeyen enerjiyi de içermemektedir.

Oysaki karşılığı tahsil edilemeyen bir enerji, “kayıp enerji”dir ve tam olarak hesabı yapılamamaktadır.

Kayıp Kaçağın En Yüksek Olduğu Bölgelerde Kayıp Oranı Ve Miktarı

Tablo-2: Güneydoğu Anadolu Bölgesine Bağlı İllerin Kayıp Miktarı (MWh) (EPDK)

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Bağlı İlleri	Faturalanan Tüketimin İllere Göre Dağılımı (MWh)	Bağlı Olduğu Dağıtım Şirketi	Kayıp Oranı (%)	Kayıp Miktarı (MWh)
GAZİANTEP	7.957.756,26	TOROSLAR	11,76	935.832,14
KİLİS	304.252,72	TOROSLAR	11,76	35.780,12
DİYARBAKIR	2.596.430,55	DİCLE	51,32	1.332.488,16
MARDİN	1.731.907,03	DİCLE	51,32	888.814,69
BATMAN	876.769,16	DİCLE	51,32	449.957,93
SIİRT	491.799,77	DİCLE	51,32	252.391,64
ŞANLIURFA	4.696.184,10	DİCLE	51,32	2.410.081,68
ADİYAMAN	1.132.880,80	AKEDAŞ	6,46	73.184,10
TOPLAM	19.787.980,39			6.378.530,46

Tablo-3: Doğu Anadolu Bölgesine Bağlı İllerin Kayıp Miktarı (MWh) (EPDK)

Doğu Anadolu Bölgesi Bağlı İlleri	Faturalanan Tüketimin İllere Göre Dağılımı (MWh)	Bağlı Olduğu Dağıtım Şirketi	Kayıp Oranı (%)	Kayıp Miktarı (MWh)
MALATYA	1.630.978,43	FIRAT	9,93	161.956,16
ELAZIĞ	1.178.418,62	FIRAT	9,93	117.016,97
TUNCELİ	126.236,69	FIRAT	9,93	12.535,30
BİNGÖL	305.989,05	FIRAT	9,93	30.384,71
ARDAHAN	128.263,76	ARAS	21,64	27.756,28
ERZURUM	890.031,38	ARAS	21,64	192.602,79
ERZİNCAN	612.004,17	ARAS	21,64	132.437,70
KARS	308.077,29	ARAS	21,64	66.667,93
İĞDIR	199.596,15	ARAS	21,64	43.192,61
AĞRI	448.173,46	ARAS	21,64	96.984,74
MUŞ	391.385,07	VANGÖLÜ	47,56	186.142,74
BİTLİS	360.460,45	VANGÖLÜ	47,56	171.434,99
VAN	995.734,65	VANGÖLÜ	47,56	473.571,40
HAKKARİ	260.686,65	VANGÖLÜ	47,56	123.982,57
ŞIRNAK	592.328,55	DİCLE	51,32	303.983,01
TOPLAM	7.836.035,82			2.140.649,89

Doğu Ve Güneydoğu İllerinde Kayıp Kaçak Gerçekleri

Tablo-4

KAYIP-KAÇAK ELEKTRİK ENERJİSİ				
	Faturalanan Tüketim Toplam Miktarı (MWh)	Faturalanan Tüketim Toplam Oranı (%)	Kayıp Enerji Miktarı (MWh)	Türkiye Geneli Faturalanan Enerji Miktarına Kıyasla Kayıp Oranı (%)
Türkiye	229.597.913,65	100%	21.885.443,05	10,49%
Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri	19.079.586,62	8,31%	8.519.180,35	2,69%

Tablo-5

Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Kayıp Miktarının Türkiye Geneli Faturaya Yansıması			
Başlık	Oran (%)	Miktar (TL)	Yorum
Örnek olarak 100 TL 'lik bir fatura düşünüldüğünde	100%	100 (TL)	
Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Kullanılan Kayıp-Kaçak Miktarının Ülke Enerjisinin İçindeki Payı	2,69%	2,76 (TL)	Kayıpların tamamının kaçak olduğu ve tüm vergilerinde birim fiyata dahil olduğu kabul edilerek hesaplama yapılmasına rağmen faturaya yansıma 2,76 TL oluyor. Ödenen faturanın da %50'sinden fazlasının enerji kalemi dışındaki kalemler olduğu da göz önünde bulundurulunca bu 1 TL'ye bile denk gelmiyor.

Tüm Türkiye çapında; 2019 yılında toplamda faturalanan tüketim miktarı 229.597.913,65 MWh'tir. (EPDK)

Doğu ve güneydoğu illerinde ise; (Tablo 2+3'e göre) toplamda faturalanan tüketim miktarı 27.624.016,21 MWh'tir.

Buna göre doğu ve güneydoğu illerinde tüketilen elektrik miktarı Türkiye'de tüketilen elektrik miktarının sadece % 8,31'dir. (Tablo-4)

Türkiye ortalamasına göre doğu ve güneydoğu illerinde tüketilen bu % 8,31'lik oranın ise % 32,42'sinin kayıp-kaçak olduğu hesaplanabilmektedir.

Bu %32,42 kayıp-kaçak oranı ise ülkemizde faturalanan elektrik enerjisinin % 2,69 denk gelmektedir. (Tablo-5)

Bu oranın tamamının faturalara yansıtılması halinde 100 TL'lik bir faturaya etkisi 2,76 TL olup, gerçek yansıması ise 1 TL'ye bile denk gelmemektedir. (Tablo-5)

Tablo-6: Dağıtım Esas Gerçekleşen Kayıp Enerji Oranları (EPDK)

ŞİRKET	DAĞITIMA ESAS GERÇEKLEŞEN KAYIP ENERJİ ORANLARI												
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
AKDENİZ	9,72%	9,40%	9,29%	8,30%	8,47%	9,78%	11,25%	8,64%	7,04%	6,32%	6,67%	5,78%	5,91%
AKEDAŞ	7,95%	7,84%	8,44%	8,17%	8,33%	7,22%	6,70%	6,82%	4,98%	7,22%	5,33%	5,51%	6,46%
ARAS	29,32%	27,16%	27,67%	25,47%	34,02%	33,79%	38,16%	26,21%	26,60%	25,68%	24,55%	23,55%	21,64%
ADM	7,36%	11,92%	10,28%	8,69%	8,41%	8,00%	7,61%	7,92%	5,34%	5,74%	5,26%	5,53%	5,63%
AYEDAŞ	9,14%	8,71%	7,47%	6,92%	6,91%	6,88%	7,59%	7,20%	7,00%	6,78%	6,10%	6,04%	5,05%
BAŞKENT	8,63%	8,48%	8,88%	8,55%	9,17%	8,67%	7,68%	7,68%	7,00%	6,98%	6,05%	6,11%	5,89%
BOĞAZİÇİ	12,15%	10,84%	9,56%	9,75%	10,76%	10,24%	10,00%	9,16%	9,44%	9,61%	6,74%	6,59%	7,96%
CAMLIBEL	8,76%	9,21%	8,10%	7,31%	9,20%	8,31%	7,60%	7,79%	7,09%	6,05%	6,59%	5,08%	4,75%
ÇORUH	11,98%	10,63%	11,44%	11,57%	11,24%	10,19%	9,42%	9,05%	9,28%	9,25%	8,11%	7,85%	7,38%
DİCLE	64,81%	64,54%	73,39%	65,48%	76,24%	71,53%	75,78%	74,15%	72,17%	67,64%	64,82%	54,94%	51,32%
FIRAT	10,99%	10,44%	13,63%	12,24%	11,11%	10,85%	9,49%	9,51%	10,44%	10,56%	10,95%	10,32%	9,93%
GDZ	10,23%	7,48%	8,99%	8,84%	8,83%	7,81%	9,73%	8,38%	7,36%	7,32%	7,25%	6,63%	7,55%
KAYSERİ	11,14%	10,27%	10,70%	8,74%	7,12%	6,89%	6,85%	6,95%	5,25%	5,87%	6,03%	6,57%	6,02%
MERAM	8,27%	8,80%	9,01%	9,64%	8,93%	8,98%	7,14%	7,33%	7,30%	6,65%	5,77%	6,69%	6,22%
OSMANGAZİ	6,26%	5,64%	6,78%	9,11%	7,14%	7,15%	7,86%	7,61%	7,62%	5,75%	6,97%	6,41%	6,61%
SAKARYA	6,53%	7,55%	8,04%	6,41%	7,00%	7,14%	6,64%	6,75%	6,68%	6,58%	6,41%	6,52%	5,96%
TOROSLAR	10,61%	9,85%	9,94%	8,92%	13,77%	13,22%	15,24%	13,20%	12,50%	12,12%	11,35%	11,85%	11,76%
TRAKYA	7,61%	7,18%	7,11%	6,80%	8,26%	6,46%	6,14%	6,33%	6,57%	5,46%	5,10%	4,37%	4,50%
ULUDAĞ	8,59%	7,52%	7,30%	7,38%	8,92%	7,32%	7,10%	6,96%	6,94%	5,57%	4,15%	4,20%	4,82%
VANGÖLÜ	56,19%	55,91%	55,56%	57,15%	59,05%	59,07%	65,84%	61,02%	59,70%	56,42%	53,30%	49,16%	47,56%
YEŞİLİRMA	9,09%	9,24%	10,86%	12,89%	7,80%	7,26%	10,46%	8,27%	7,90%	8,20%	7,43%	7,63%	7,13%
Art Ort	15,02%	14,70%	15,35%	14,68%	15,75%	15,08%	15,92%	14,61%	14,01%	13,42%	12,62%	11,78%	11,43%

Tablo-6'ya göre; 2013 yılında yaşanan özelleştirmeden önce Türkiye'de dağıtım esas gerçekleşen kayıp enerji oranları (%) olarak en yüksek olan bölgeler sırasıyla,

Dicle (75,78), Vangölü (65,84), Aras (33,16), Toroslar (15,24), ve Akdeniz (11,25) bölgeleridir.

2019 ise bu oranlar, Dicle (DEDAŞ) için 51,32, Vangölü için 47,56, Aras içinse 21,64 düzeyine düşmüştür.

Elektrik Dağıtım Şirketleri ve Elektrik Mühendisleri Odaları ne diyor?

Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinde elektrik dağıtımını üstlenen Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. ile Vangölü Elektrik Dağıtım A.Ş. (kısaca DEDAŞ ve VEDAŞ olarak anılacaktır) yetkilileri ve Diyarbakır, Van İlleri Elektrik Mühendisleri Odaları ile görüşme gerçekleştirerek kamuoyundaki suçlamaları, kayıp kaçağın oranları, nedenleri, faturalara yansımaları ve çözüm önerilerine ilişkin sorular sorduk.

VEDAŞ'ın Açıklamaları:

Görüşülen yetkili Emrullah OKUDUCU
Vedaş İl Müdürü (18 Kasım)

“2013 yılında özelleştirmeden önce % 65 civarında olan kayıp oranı 2019 yılında % 47-45'lere kadar düşürülmüştür. Bu % 45'lik oranın içerisinde % 10-12 civarında kayıp olduğunu tahmin ediyoruz. Bu kayıp teknik kayıptır. Hatların uzun olması ve şebekelerin eski olmasından kaynaklanmaktadır.

Kayıp-kaçağın faturalara ücret ne kadar yansıdığını bilemeyiz. Tabii ki kayıp kaçağın önlenmesi için birincisi sosyoekonomik yapının değişmesi lazım, ekonomik anlamda insanların güçlü olması lazım çünkü bu görülmektedir. Asıl problem biraz daha buradaki özellikle doğu güneydoğuda ekonomik anlamda insanlar güçlendikçe, şehirleşme arttıkça tabii ki kaçak oranı da düşecektir.

Bizim nerdeyse doğu güneydoğuda insanların üçte biri sosyal destekle geçimini sağlayan insanlar, dolayısıyla bu anlamda biraz hani sanayinin artması ticaretin artması ile beraber, insanların ceplerine para girerse bu oranlar da azalacaktır diye düşünüyoruz. Kayıpların giderilmesi içinse ciddi bir maliyettir ama şebekeler ciddi bir şekilde iyileştirilmeli ve kompleksi değiştirilmelidir.”

- **Vangölü Elektrik Dağıtım A.Ş. Elektrik aboneliği ve tüketim oranları**

Tablo-7

Grup / Ay	Abone Sayısı Oransallığı	Tüketim Miktarı Oransallığı
Aydınlatma	0.47%	0.28%
Genel Aydınlatma	0.99%	6.13%
Mesken	82.52%	42.67%
Sanayi	0.04%	6.46%
Tarımsal Sulama	0.44%	2.70%
Ticarethane	15.54%	41.75%
Toplam	100.00%	100.00%

2019
YILI

- **Vedaş bölgesi abonelerinin % 82,52’si meskenler olup elektriğin % 42,67’sini tüketmektedir. (Tablo-7)**
- **Ticarethane abone payı ise % 15,54 olmasına rağmen elektriğin % 41,45’ini tüketmektedir. (Tablo-7)**
- **Sanayi kuruluşlarının abone payı yüzdesi 0,04 olup elektriğin % 6,46’sını tüketmektedir. (Tablo-7)**

DEDAŞ’ın Açıklamaları:

Görüşülen yetkili Ahmet KIRAT
Dedaş Bölge Tahakkuk Müdürü (19 Kasım)

“2013 yılında bu sorumluluğu aldığımızda bölgede % 75’ler civarında olan kayıp-kaçak kullanımı % 51’lere kadar düşürülmüştür. Bu % 51’in % 7’lik kısmını hat kayıpları, teknik kayıp olarak düşünebilirsiniz. **Toplumun gelişmişlik düzeyi ile sosyal boyutu da var tabi ama tüketicinin bilinçli olması, dağıtım şebekesinin doğru işletilmesi, yatırım altyapılarının doğru şekilde yapılması, bunların hepsi etken sebeplerdir.**

Kayıp kaçığın önlenmesi hususunda; EPDK adım adım neler yapacağını belirler ve dağıtım şirketleri de ona bağlı kalarak faaliyet göstermekle yükümlüdür. **Bu faaliyetlerin içerisinde altyapı hizmetleri vardır, yatırım hizmetleri vardır, mevcut dağıtım şebekesinin işletilmesi vardır kaçak elektrik tüketimi ile mücadele edilmesi vardır, tüketici memnuniyetinin sağlanması vardır gibi...**

Kaçak enerji tüketimini önlemenin bir takım yolları yöntemleri vardır, ölçü sistemleri doğru şekilde kurmak, dağıtım şebekelerini iyileştirmek, mevcut dağıtım şebekesini doğru bir şekilde işletmek, tüketicilere yapılması gereken hizmetleri doğru, etkin bir şekilde yürütmek, bunların hepsi Dedaş'ın yapacağı işlerdir.”

- **Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. Elektrik aboneliği ve tüketim oranları**

- **Dicle Elektrik Abonelerinin dağılımı;**

Tablo-8

MESKEN	TİCARETHANE	TARIMSAL SULAMA	ŞANTIYE	DİĞER
81%	12%	3%	2%	3%

- **Elektrik Tüketiminin dağılımı;**

Tablo-9

Yıl	Mesken	Sanayi	Tarımsal Sulama	Ticarethane	Aydınlatma
2019	27%	12%	32%	28%	2%

- **Dedaş bölgesi abonelerinin % 81'i meskenler olup elektriğin % 27'sini tüketilmektedir. (Tablo 8-9)**
- **Ticaretlerin abone payı ise % 12 olmasına rağmen elektriğin % 28'sini tüketmektedir. (Tablo 8-9)**
- **Tarımsal Sulamanın abone payı % 3 olup elektriğin % 32'sini tüketmektedir. (Tablo 8-9)**

Van Elektrik Mühendisleri Odası'nın Açıklamaları:

Görüşülen kişi Süleyman BALKAN
Van EMO Temsilcisi (26 Kasım)

“Van bölgesine ait % 45'ler düzeyinde olan kayıp-kaçak miktarının bizim tahminlerimize göre –çünkü net hesaplamak mümkün değil- % 15'inin kayıp olduğunu söyleyebiliriz. Geri kalan % 30'luk kısım ise kaçaktır.

Kayıp elektrik enerjisinin nedenleri, hatların yetersizliği, uzun mesafelerin olması, trafoların eski olması, 95'lik kablo yerine 50'lik kablo çekilmesi gibi nedenleri sayabiliriz.

Kaçığın nedenleri ise sosyoekonomik yapının düşük olmasından kaynaklıdır diyebiliriz. Elektrik parasını ödeyemeyecek durumda olan bayağı büyük bir kitle var, kömür parası bulamayan insanlar var dolayısıyla bunlar kaçığa yönlenebiliyor. Kaçak sadece bölgede değil batıda da var hatta sanayi kuruluşlarının olduğu bölgelerde de yüksek kaçak oranlarını görebiliriz.

Tedaş özelleşmesi esnasında şirketler kayıp-kaçak oranlarını neredeyse 10'ar puan yüksek açıkladılar, % 60, % 70 gibi şimdi % 45'lere düşürdük diye bunu başarı olarak sunuyorlar.

Tabi ki kayıp kaçağın önlenmesi için iletim hatlarının yenilenmesi gerekiyor, bölgedeki insanların alım gücünün yükselmesi gerekiyor, buna rağmen kaçağa yönelenlerinin de ruhlarının temizlenmesi gerekiyor”

Diyarbakır Elektrik Mühendisleri Odası'nın açıklamaları:

Bilgi alınan kuruluş Diyarbakır EMO Şubesi (29 Kasım)

“Elektrik enerjisi, iletim ve dağıtım aşamalarında şebekeden kaynaklı bir kayıp yaşamaktadır. Dağıtım şebekesinde kullanılan iletken malzemesinin cinsine, şebekenin yeni veya eski olmasına bağlı olarak iletim ve dağıtım hatlarında yaklaşık %12-13 oranında enerji kayıp/kaçaklar oluşmaktadır. OECD ülkelerinde kayıp oranı yüzde 6-8 arasındadır. Türkiye’de, özellikle bölgede, bu oranı gerekli yatırımın yapılmaması gibi nedenlerden dolayı daha yüksektir.

Bölgede halk, geçim sıkıntısı yaşamakta ve hayatlarını idame edecek miktarda maddi bir kazanç elde edememektedir. Yeterli derecede geliri olmayan haneler, elektrik enerjisinin de pahalı olmasından ve faturaların yüksek gelmesinden dolayı ödeyemedikleri için bu yola tevessül edebilmektedir. Bu ağır ekonomik ve bunalım ortamında, Kayıp /Kaçakta hassas olanlar Bölge’deki işsizliğe, yoksulluğa karşı üç maymunu oynamaktadırlar.

Bu oranların, sosyoekonomik durumdan bağımsız olmadığı gerçeğini de unutmamak gerekir. Bu oranlar sık sık dile getirilerek, halkımız hırsızlıkla suçlanmaktadır. Hatta bölgenin elektrik üretime katkısını görmezlikten gelinmektedir.

Dağıtım şirketleri aşırı kar hırsı nedeniyle bu temel ihtiyacımız olan enerjiye ulaşmamızda engeller koyabilmekte ve enerji yoksunluğunu bizlere yaşatabilmektedir. Bazen keyfi uygulamalar da yapılabilmektedir.”

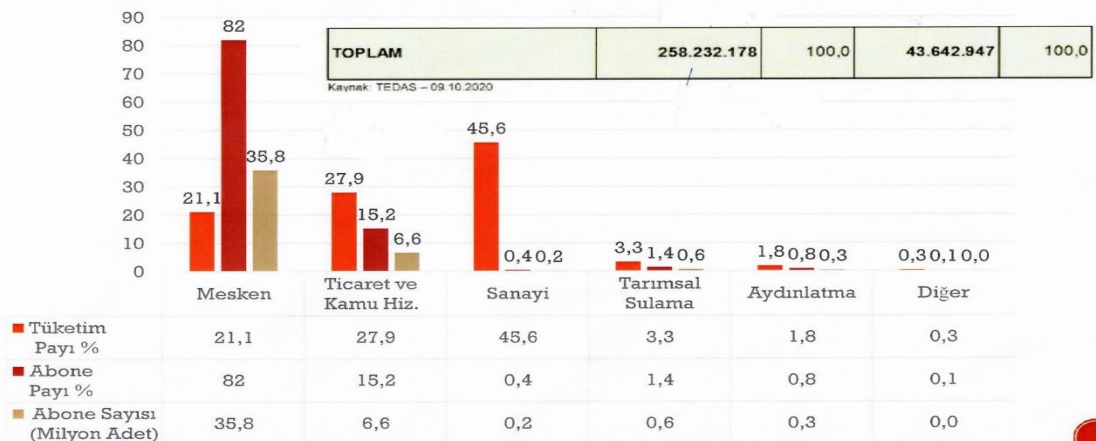
Sonuç yerine;

Türkiye elektrik abone payları:

Tablo-10

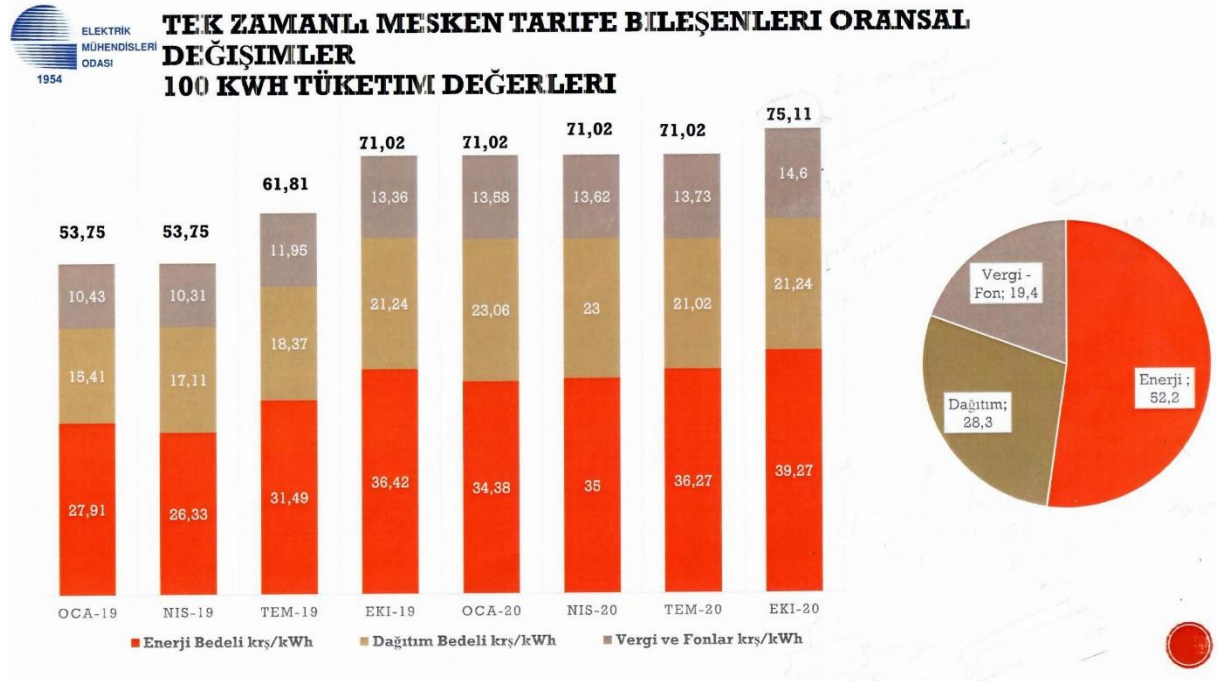
TÜKETİME SUNULAN ELEKTRİK ENERJİSİNİN ABONE GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI - 2018

- Türkiye’de 44 milyon 500 civarında elektrik abonesi vardır ve bunun % 82’si meskenlere aittir. (Tablo-10)
- Ancak elektrik enerjinin sadece % 21’i meskenler tarafından tüketilmektedir. (Tablo10)
- Ticaret ve kamu hizmetleri yürüten kurumlar: elektriğin yaklaşık % 28’ini tüketmektedir. (AVM’ler, saraylar, kamu kurumları vb.) (Tablo10)
- Sanayi kuruluşlarının abone payı ise yüzde 0,4 olmasına rağmen elektriğin yaklaşık % 45’ini tüketmektedir. (Tablo10)

100 TL’lik faturada neler var?

Tablo 11

- 100 liralık bir elektrik faturasının dağılımına bakıldığında yaklaşık % 52’si enerji bedeli, yaklaşık % 28’i dağıtım bedeli ve yine yaklaşık olarak % 20’si vergi ve fonlara ödenmektedir. (Tablo 11)
- 2020 yılının başından bu yana dağıtım şirketlerine EÜAŞ tarafından satış tarifesinde yüzde 62 indirim yapılmışken, vatandaşın faturasına herhangi bir indirim yansıtılmamıştır.
- Faturadaki 1 kuruşluk fark, yani dağıtım şirketi lehinde 1 kuruşluk bir düzenleme yapıldığı zaman bu yılda 2,5 milyar liraya tekabül ediyor ve yılda o şirkete 2,5 milyar lira kazandırılmış oluyor.

Öneriler, söylemler

- *Hiç kimse evindeki elektrik faturasının hangi kalemlerden oluştuğunu, nelere itiraz edilip nelere itiraz edilmeyeceğini bilmemektedir.*
- *Tüm alanlarda denetimsizlik politikası uygulandığı gibi, elektrik faturalarının üzerinde de bu denetimsizlik uygulanmakta, dolayısıyla da zaman zaman bu kayıp kaçak meselesi halk arasında ciddi tartışmalara yol açmaktadır.*
- *Dağıtım şirketlerinin kayıp kaçağı önlemek için yeterince yatırım yapmadığı bir yana Türkiye elektriğinin % 45'ini kullanan sanayi kuruluşlarının kayıp kaçak oranı ise hiç konuşulmamaktadır.*
- *Sosyal devlet anlayışı gereği; faturaları ödeyemeyen ailelerin elektrik enerjisine ulaşımını, temel insani bir hak olduğu hakikati ile belli bir miktarda (230-250 kwh) enerjinin bedelsiz olarak verilmesi gerekmektedir.*
- *Bölgede yenilenmesi gereken trafo, hat ve elektrik direklerinden kaynaklı ciddi oranda kayıp kaçak miktarı söz konusudur. Bu da faturalara yansımaktadır. DEDAŞ ve VEDAŞ bunun en aza indirgenmesi için özelleştirme protokolünde sözünü verdiği bakım, onarım ve yenileme çalışmalarına daha fazla kaynak ayırması gerekmektedir.*
- *Temel bir insan hakkı olan enerjinin, günümüz koşullarında vazgeçilmez bir ihtiyaç olmasından dolayı, kapitalist ve neo-liberal politikalara mahkum edilmemesi gerekir.*
- *Kamusal bir bakış açısıyla, enerjinin temel ihtiyaç maddesi olduğu gerçeğinden hareketle özelleştirmemesi, kamu eliyle vatandaşa sunulması gerekmektedir.*

Görüşülen kurumlar, yararlanılan kaynaklar ve rapora katkı sunanlar

1. Elektrik Mühendisleri Odası
2. EMO Diyarbakır Şubesi
3. EMO Van Temsilciliği
4. Vangözü Elektrik Dağıtım A.Ş.
5. Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş.
6. TBMM Enerji Piyasası Kanun teklifi alt komisyon tutanakları
7. Fatih ÇAÇAN Enerji Sistemleri Yüksek Mühendisi
8. Neşat OLAĞAN Mv. Danışmanı